

Kitba Oġġettiva u Suġġettiva

(Kisbiet mit-Tagħlim: Il-Qari, Livell 8, n. 4)

Tifsira:

Kitba Oġġettiva: Kitba li tipprezenta l-fatti u l-evidenza mingħajr ma tikxef l-emozzjonijiet u l-opinjoni tal-awtur. Kitba oġġettiva hija bbażata fuq il-fatti, l-istatistika u r-riċerka. Il-kotba tal-iskola, ir-rapporti tal-aħbarijiet u l-istatistika generalment jirrapprezentaw kitba oġġettiva.

Eż. F'Malta wieħed minn kull erba' persuni għandu problema ta' piż żejjed.

Il-Finlandja hija l-pajjiż bl-inqas ammont ta' abitanti għal kull kilometru kwadru fl-Unjoni Ewropea (18) waqt li Malta għandha l-oġġla rata jiġifieri 1,314-il persuna kull kilometru kwadru.

Kitba Suġġettiva: Kitba li tikxef il-fehmiet, l-emozzjonijiet, il-ħsibijiet u l-ġudizzji tal-awtur. Awtobijografiji u editorjali tal-gazzetti huma bbażati fuq kitba suġġettiva għaliex l-awtur jistqarr fehmtu dwar grajjiet, ċirkustanzi jew argumenti partikulari.

Eż. L-Ingliżi huma nies tassew onesti u għalihom il-ħarsien tal-liġi hija prijorità.

Il-klabbs tal-futbol Taljani huma l-aktar klabbs ta' suċċess fid-dinja.

1. Agra sewwa dan it-tagħrif dwar it-tragedja tas-Simshar li seħħet fis-sajf tal-2008.

It-Tragedja tas-Simshar:

X'gara jum b'jum

It-Tnejn, 7 ta' Lulju 2008

Għall-ħabta tal-ħamsa ta' filgħodu, Simon Bugeja jitlaq mill-port ta' Marsaxlokk għal sajda fuq il-bastiment tiegħu Simshar, imsemmi għalih u għal martu Sharin. Miegħu fuq il-bastiment hemm missieru Karmenu ta' 61 sena, ibnu Theo ta' 11-il sena, Noel Carabott ta' 33 sena u s-Somalu Abdulrahman Abdalla Gedi ta' 21 sena.

L-Erbgħa, 9 ta' Lulju 2008

Simon Bugeja jibgħat messaġġ minn Lampedusa lil martu biex jitlobha r-rapport tat-temp. Hi tgħaddilu r-rapport u tistaqsih jekk Theo hux qed jieħu gost.

Il-Ħamis, 10 ta' Lulju 2008

Ftit qabel it-8.15pm jintbagħat l-aħħar sinjal minn fuq is-Simshar li jindika l-pożizzjoni tal-bastiment.

Il-Ġimgħa, 11 ta' Lulju 2008

Is-Simshar hu mistenni jidhol lura Marsaxlokk iżda, skont ma jirrakonta Simon Bugeja aktar tard, għall-ħabta tas-1.00pm isseħħ splużjoni fuqu. Il-bastiment jifarrak biċċiet u n-nies ta' fuqu jispiċċaw il-baħar.

Is-Sibt, 12 ta' Lulju 2008

Sharin Bugeja tirrapporta s-Simshar nieqes fis-7.20pm. Kwarta wara tibda tfittxija għall-bastiment mill-Forzi Armati ta' Malta.

It-Tlieta, 14 ta' Lulju 2008

Bastiment tal-qawwa navali Taljana kif ukoll diversi sajjeda Xlukkajri bil-bastimenti tagħhom jingħaqdu fit-tfittxija għas-Simshar.

Il-Ħamis, 17 ta' Lulju 2008

Sajjeda fuq il-bastiment tas-sajd Laura II isibu l-kadavru ta' Noel Carabott.

Il-Ġimgħa, 18 ta' Lulju 2008

Minn helicopter tal-Forzi Armati ta' Malta jintlemaħ il-kadavru ta' Karmenu Bugeja. Ftit wara, fit-7.50pm, is-sajjeda fuq il-bastiment tas-sajd Grecale jsibu lil Simon Bugeja ħaj, għalkemm qed jilgħabha mal-mewt. Huwa jgħid li ibnu Theo miet il-jum ta' qabel iżda żelaqlu minn idejh u ma setax iżomm il-kadavru tiegħu fil-wiċċ.

Is-Sibt, 19 ta' Lulju 2008

Il-Grecale jsib ukoll il-kadavru ta' Abdulrahman Abdalla Gedi.

It-Tnejn, 21 ta' Lulju 2008

Tkompli t-tfittxija għal Theo Bugeja.

Il-Ġimgħa, 25 ta' Lulju 2008

Xi sajjeda jikru ajruplan privat biex ifittxu lil Theo mill-ajru huma wkoll.

It-Tnejn, 28 ta' Lulju 2008

It-tfajjel jibqa' ma jinstabx u t-tfittxijiet jieqfu.

(Rapport meħud minn <http://www.inewsmalta.com/article.php?ID1=8482>)

Artikli oħra:

<https://www.timesofmalta.com/articles/view/20090630/local/bugeja-says-he-did-not-know-how-to-operate-simshar-safety-equipment.263121>

<https://www.timesofmalta.com/articles/view/20090630/local/what-caused-the-simshar-explosion.263120>

<https://www.timesofmalta.com/articles/view/20090630/local/simshar-lack-of-coordination-in-search-efforts.263123>

2. Aghzel bejn id-dikjarazzjonijiet oggettivi u dawk suggettivi. Segwi l-eżempju.

	Dikjarazzjoni Oggettiva	Dikjarazzjoni Suggettiva
1. Is-Simshar salpa 'l barra mill-port ta' Marsaxlokk għall-ħabta tal-ħamsa tas-7 ta' Lulju 2008.	✓	
2. Jista' jkun li s-Simshar ma kellux tagħmir addatt tas-sigurtà.		
3. Is-Simshar kellu jidhol lura Marsaxlokk il-Ġimgħa 11 ta' Lulju 2008.		
4. It-tiftix għal dan il-bastiment tas-sajd beda malli Sharin Bugeja rappurtat li żewgħa u l-kumplament tal-ekwipaġġ tas-Simshar kienu għadhom ma daħlux lura Marsaxlokk.		
	Dikjarazzjoni Oggettiva	Dikjarazzjoni Suggettiva

5. Hafna kienu tal-fehma li s-sajjieda Maltin ġew attakkati minn sajjieda barranin.		
6. It-tobba tal-isptar sostnew li huwa impossibbli li wiehed jgħix fil-baħar aktar minn tmienja u erbgħin siegħa.		
7. Kien hemm min issopona li dan il-bastiment kien inqabad f' maltempata qalila li laqtet in-Nofsinhar tal-Mediterran.		
8. Simon Bugeja qal li hu jaħseb li l-isplużjoni fuq il-bastiment kienet ikkawżata minn frigg li taħdem bil-gass.		
9. Xi dilettanti tas-sajd qalu illi kieku l-bastiment kien tal-injam ma kienx jegħreq.		
10. It-tfittxijiet fuq il-baħar waqfu it-Tnejn, 28 ta' Lulju 2008, sbatax-il jum wara l-allegat inċident.		

3. Kitba mill-perspettiva tal-protagonist

i. Immaġina li inti Simon Bugeja, aġmel stqarrija/rendikont bilfomm jew bil-kitba, mill-perspettiva tiegħek ta' kif seħħ dan l-inċident, minn meta tlaqtu mill-port ta' Marsaxlokk sa ma ġejt salvat mill-Grecale. Tista' żżid u tnaqqas mal-fatti t' hawn fuq skont kif tħoss li hu xieraq biex toħloq storja kredibbli.

ii. Ikteb/għid il-kummenti tiegħek fl-ewwel intervista tiegħek mal-mezzi tax-xandir dwar kif affettwatek din il-ġrajja kiefra.

4. Kitba ta' rapport

Ikteb rapport biex tirispondi dawn it-tliet mistoqsijiet. Għall-kitba tiegħek uża l-informazzjoni mogħtija fl-artikli t'hawn fuq iżda žid il-fehma tiegħek fejn tħoss li l-informazzjoni hija nieqsa.

- a) X'wassal għal din it-traġedja?
- b) Għalfejn taħseb li s-sajjieda damu daqshekk biex instabu?
- ċ) X'nistgħu nikkonkludu dwar din il-ġrajja?

5. Kitba ta' kumment

Wara li tlesti mill-kitba tal-artiklu, immaġina li int l-qarrej. Ikteb kumment suġġettiv biex tesprimi l-opinjoni tiegħek dwar il-kredibilità ta' dan l-artiklu u biex turi l-fehma tiegħek dwar dak li taħseb li seħħ tassew (simili għal kummenti li wiehed isib fi blogg).

(L-istudenti jistgħu jaqraw ir-rapport ta' wiehed minn sħabhom u jikkummentaw dwar ir-rapport tiegħu / tagħha.)

Kartellun tal-film Simshar li rebaħ bosta premjijiet internazzjonali ċinematografiċi